

NGOẠI TÁC

Kinh tế học vi mô dành cho chính sách công
Học kỳ mùa Thu, 2012

Slide 1

Ngoại tác là gì?

Ngoại tác là sự tác động ra bên ngoài của đối tượng này đến lợi ích hay chi phí của đối tượng khác mà không thông qua giao dịch và không được phản ánh qua giá cả.

Làm tăng lợi ích
(giảm chi phí) là
ngoại tác tích cực

Làm giảm lợi ích
(tăng chi phí) là
ngoại tác tiêu cực

Đôi khi được gọi là những tác động đến bên thứ ba.

Slide 2

Ví dụ về ngoại tác

Ngoại tác tiêu cực

Ngoại tác tích cực

Slide 3

Cách phân loại khác về ngoại tác

Sản xuất – sản xuất

- ◆ Nhà máy đường và nuôi cá bè
- ◆ Người trồng hoa và người nuôi ong

Tiêu dùng – sản xuất

- ◆ Nước thải sinh hoạt- sản xuất muối
- ◆ Nước thải sinh hoạt- nuôi tôm

Sản xuất – tiêu dùng

- ◆ Nhà máy thuốc lá – khu dân cư
- ◆ Nhà máy xi măng- khu dân cư và người đi đường

Tiêu dùng – tiêu dùng

- ◆ Karaoke và đọc sách
- ◆ Hàng xóm trồng hoa
- ◆ Nước thải sinh hoạt- người đi đường

Slide 4

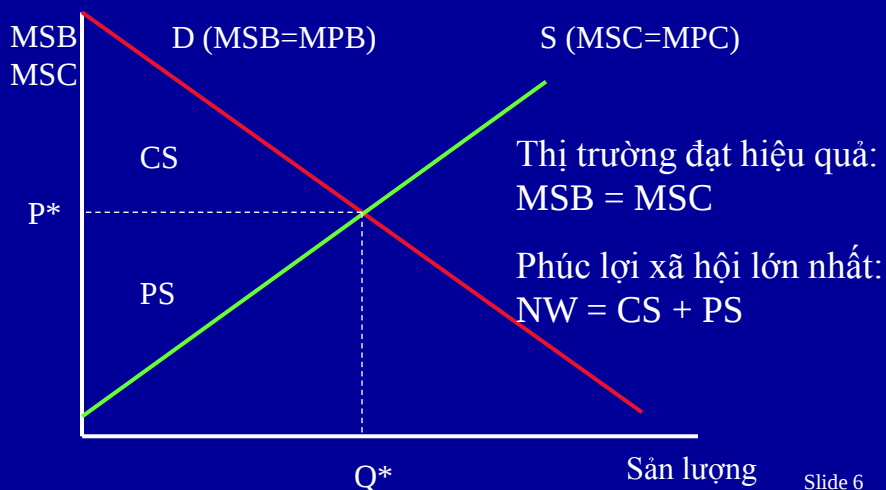
Tại sao ngoại tác là một thất bại của thị trường?

Vì ngoại tác dẫn đến việc sử dụng nguồn lực kém hiệu quả (phúc lợi xã hội không lớn nhất). Cụ thể là:

- ◆ Sản xuất quá nhiều những hàng hóa gây ra ngoại tác tiêu cực, và
- ◆ Cung ứng quá ít những hàng hóa, dịch vụ tạo ra ngoại tác tích cực

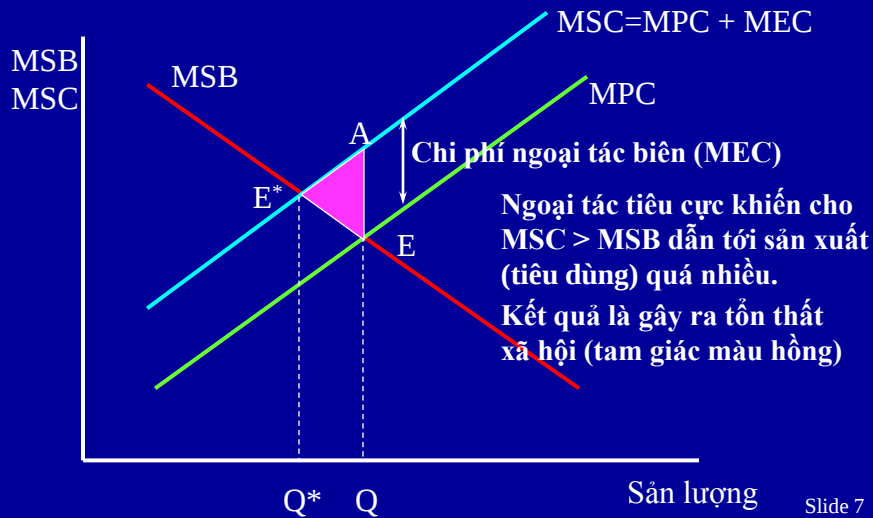
Slide 5

Hiệu quả thị trường (khi không có ngoại tác)

Slide 6

Ngoại tác tiêu cực và tính phi hiệu quả

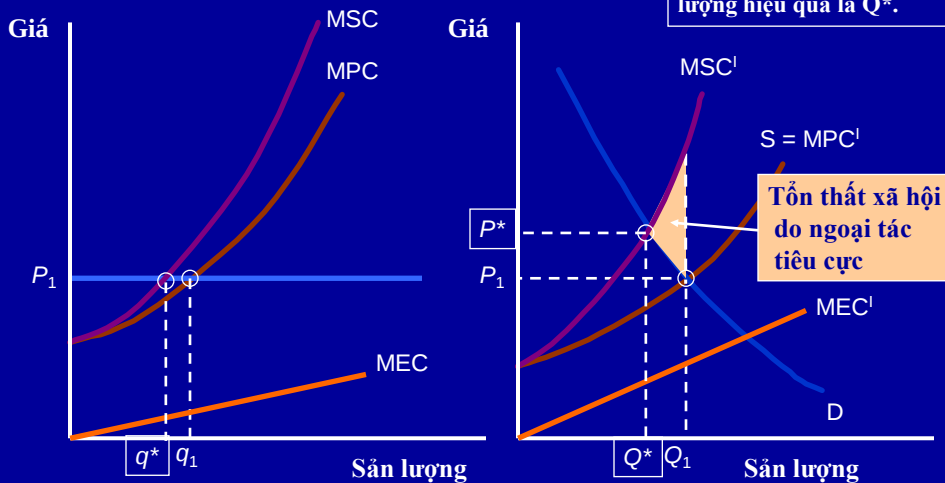
Slide 7

Chi phí của ngoại tác tiêu cực

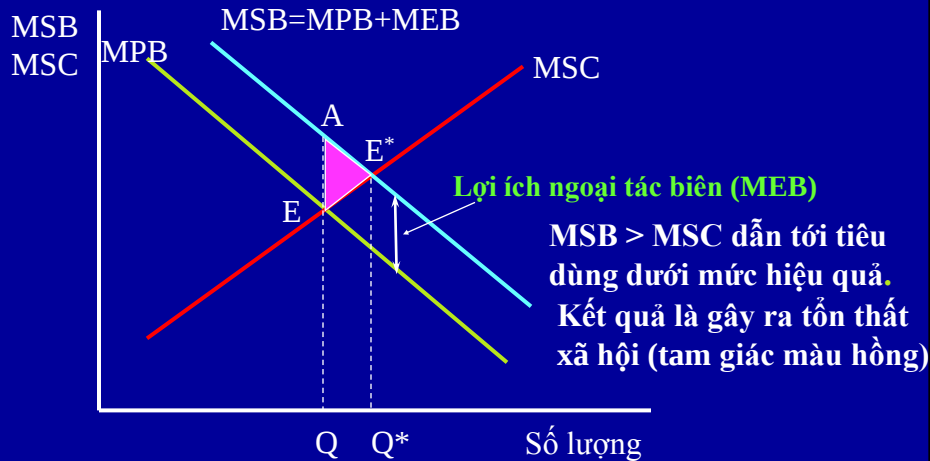
Khi có ngoại tác tiêu cực, $MSC > MPC$

Công ty đạt lợi nhuận tối đa tại q_1 trong khi mức xuất lượng hiệu quả là q^* .

Sản lượng cạnh tranh của ngành là Q_1 trong khi sản lượng hiệu quả là Q^* .

Ngoại tác tích cực và tính phi hiệu quả

Slide 9

Ngoại tác tích cực và tính phi hiệu quả

- ♦ Với hàng hóa gây nên ngoại tác tiêu cực, do $MSC > MSB$ nên hàng hóa này có khuynh hướng được sản xuất và tiêu dùng quá nhiều.
- ♦ Với hàng hóa gây nên ngoại tác tích cực, do $MSB > MSC$ nên hàng hóa này có khuynh hướng được sản xuất và tiêu dùng quá ít.

Slide 10

Giải pháp khắc phục ngoại tác

- ◆ Nguyên tắc chung là nội hóa ngoại tác, tuy nhiên:
 - Ngoại tác đa dạng và phức tạp
 - Không có giải pháp duy nhất phù hợp cho mọi tình huống.
 - Chủ yếu là giải pháp của chính phủ, ít có giải pháp tư nhân hay cộng đồng.
 - Lựa chọn giải pháp, nhà làm chính sách cần chú ý đến nhiều tiêu chí

Slide 11

Các tiêu chí lựa chọn giải pháp

- ◆ Tính hiệu quả (chọn mức xả thải tối ưu)
- ◆ Tính công bằng (phân chia lợi ích và chi phí giữa các nhóm gánh chịu và gây ra ngoại tác)
- ◆ Tính khả thi - dễ quản lý thực hiện.
- ◆ Tính linh hoạt (điều kiện thị trường thay đổi, thông tin mới, kỹ thuật được cải tiến)
- ◆ Tính không chắc chắn (không thể dự trù hết tác động của ngoại tác nên tiên liệu có sự điều chỉnh)
- ◆ Động cơ khuyến khích

Slide 12

Các giải pháp khắc phục ngoại tác

- ◆ Tự nguyện
- ◆ Ngăn cấm
- ◆ Chia tách
- ◆ Đánh thuế hay trợ cấp
- ◆ Chỉ thị (yêu cầu cắt giảm ô nhiễm)
- ◆ Điều tiết (tiêu chuẩn chất thải, tiêu chuẩn kỹ thuật)
- ◆ Giấy phép xả thải có thể chuyển nhượng

Slide 13